

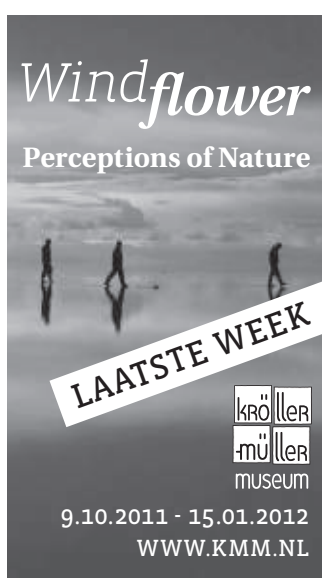

Theater

BESCHOUWING BIMBOFICATIE IN HET THEATER

Is de perfecte vrouw een pornobimbo, een opblaaspop of een levend kunstwerk? Theatervoorstellingen van dit seizoen diepen de discussie over de bimboficatie van de samenleving uit. Door Vincent Kouters

Kunst

Bel voor
advertentiemogelijkheden of
advies op maat 010-286 6317.

In de theaterperformance *Bimbo* giet een actrice een pak chocoladevla leeg over haar naakte lichaam. Een ander prijst met een pijpmondje kattenbrokjes aan. Whiskas Temptations staat er op de verpakking. Daarna wikkelen ze zich in keukenplastic en bevredigen zichzelf met een nijptang van de Gamma.

Zo gaan ze ruim een uur door. De vijf actrices wringen zichzelf in de meest obscene poses, terwijl ze nog meer ridicule producten aanprijzen. Hoe langer de act duurt hoe absurder het wordt. Wat begon als een verleidelijke dans, eindigt in linke horror met verminkte lijven, enge maskers en ranzige substanties.

Bimbo is gemaakt door Suzan Boogaardt en Bianca van der Schoot. De theatermaaksters verbazen zich over een bekend maatschappelijk probleem: de opmars van de bimbo, normale meisjes die zich kleden en gedragen naar beelden die regelrecht uit de pornografie afkomstig zijn. Hun voorbeelden zijn overal te vinden: in reclames, in videoclippen, op theateraffiches. In sexy broekjes, al dan niet met opengesperde rode lippen, prijzen ze alles aan, van de nieuwste literaire thriller tot pillen tegen blaasontsteking.

De bimboficatie van de samenleving is een feit. Een felle discussie hierover is al een lange tijd gaande, ook in Nederland. Sunny Bergman maakte in 2007 de documentaire *Beperkt houdbaar*. Hierin laat Bergman zich door een dokter vertellen dat ze wel een schaamlipcorrectie kan gebruiken.

Ook Myrthe Hilken bestrijdt in haar boek *McSex* het schoonheidsideaal van de Barbiepop *with benefits*, dat de hedendaagse beeldcultuur domineert. Tot haar afschuw ziet ze meisjes trots over straat lopen met de tekst 'porn bitch' op hun T-shirt. Het ideale bimbo lichaam is volgens haar een onwerkelijk lichaam, glad geschoren, opgemaakt en gefotoot. Hoe jonger, hoe beter. De bimbo is altijd seksueel beschikbaar. Ongemerkt worden dat soort dubieuze denkbeelden vanzelfsprekend.

Aan de andere kant zijn er ook nancerende geluiden te horen. In een artikel in *NRC Handelsblad* stelde schrijfster Marian Donner enkele

maanden geleden dat de discussie blijft hangen in triviaal gezeur over naakt in het straatbeeld. Porno is wat haar betreft niet per definitie slecht. Waar het Donner om gaat is dat vrouwen hun lichaam teruggeisen. 'Inclusief het zweet en het vet, de pijn en het plezier.' Ze voert de 'intellectuele' pornoster Sasha Grey en schrijfster Charlotte Roche op als voorlopers van een nieuw soort feminisme. De eerste likt in haar films emmers met sperma leeg, de ander schrijft in de bestseller *Vochtige streken* over aambeien en smegma. Hun doel: baas over eigen lichaam zijn.

Maar het vergt wilskracht om je op die manier te ontworstelen aan de dogma's van de bimbo. Grey en Roche zijn agressief en schaamteloos. In haar artikel citeert Donner Grey's antwoord op de vraag wat haar ultieme doel is: 'The destruction of society.'

Verschillende theatervoorstellingen dit seizoen diepen deze discussie uit. Met het bij uitstek theatrale stijl-middel van de uitvergroting laten Boogaardt en Van der Schoot in *Bimbo* de duistere, kille kant zien van de alledaagse porno die via televisies en beeldschermen onze huiskamers binnensijpelt. Veelzeggend is dat het publiek met de rug naar de actrices zit, en alles ziet gebeuren op flatscreens. Wie voor zich kijkt, ziet daarop halve zombies dansen op een hip-hopbeat. Wie achter zich kijkt, ziet de vrouwen zwoegen rond de camera, pruiken wisselen en zichzelf haastig invetten en intapen met keukenfolie om op tijd klaar te staan voor de volgende scène. Het verschil tussen de realiteit en de afbeelding daarvan kon niet groter zijn.

De absurde komedie *De vriendin van Harry* van theatergroep Golden Palace (regie: Ingrid Kuijpers) laat zien waar het toe kan leiden dat we de beelden op die flatscreens normaal zijn gaan vinden. Hoofdperson Harry leeft met een pop als vriendin.

Deze Harry is een aandoenlijke jongen. Via internet koopt hij een pop, die hij aan zijn vrienden, ook niet de sociaal begaafde figuren, voorstelt als 'Rebecca'. Ze staan eerst met open mond te kijken. Maar al gauw brandt er een strijd los om de gunsten van deze stoffen Rebecca. De pop blijkt de ideale vrouw. Ze luistert zonder te oordelen naar de obscure

Sex appèl

De voorstelling *Bimbo* verbeeldt de opmars van de bimbo: normale meisjes

Debat

Donderdag 12 januari vindt er in de Stadsschouwburg Amsterdam een debat plaats met de titel *Com Motie The Experience*. Over podiumkunsten en kunstenaars die een antwoord, dan wel een afkickmiddel proberen te genereren voor de verslaving aan de dagelijkse stroom aan beelden over seks, geweld. Zie: commotie.nu

interesses van de jongens en, niet onbelangrijk, ze laat zich gedwee oppakken en over de knie leggen, als een ordinaire opblaaspop.

In feite is dit de extreme consequentie van de gedachtegang van Bergman en Hilken. Hier is het vrou-

wenlichaam geen middel meer om producten mee te verkopen, het is zelf het product geworden.

Dan gebeurt er iets merkwaardigs. De pop komt tot leven en blijkt een eigen wil te hebben. Het ideaalbeeld dat deze jongens van een vrouw hadden, blijkt in realiteit onhoudbaar. De pop stapt uit haar rol en kiest, heel geëmancipeerd, voor een leven elders. Kordaat wankelt ze in de laatste scène door de deur naar buiten.

Met *De vriendin van Harry* verwijst Kuijpers direct naar *Een poppenhuis* uit 1879 van de Noorse toneelschrijver Henrik Ibsen. Met de befaamde Nora Helmer, die haar man verlaat. Nora is in de ogen van haar man Thorvald niet meer dan een gehoorzaam kindvrouwtje. Ze is in de weer met huis, haar kinderen en de kerstboom en leeft als het ware in haar eigen poppenhuis. Totdat Nora inziet dat Thorvald zich enkel bekommert

Disneyficatie

Suzan Boogaardt en Bianca van der Schoot maken al tien jaar beeldend en fysiek theater over hun worsteling met de wereld van vandaag. Na *Bimbo*, over de bimboficatie van de beeldcultuur, komen ze volgend seizoen met de verwante performance *It's a small World*. Over een verdisneyficeerde variant van de werkelijkheid. Naar eigen zeggen wordt het 'een darkride door de onderbuik van de samenleving, met interactief entertainment, olijke dwergen en smakelijke eenheidsworsten.'

die zich kleden naar beelden die regelrecht uit de pornografie afkomstig zijn.

Foto Cornelie Tollens

over zijn status en dat die, zonder haar aan zijn zijde, sterk zou afnemen.

Met slaande deuren verlaat Nora het riante huis waar ze al die tijd tevergeefs wachtte op een teken van liefde. Zoiets was destijds nog nooit vertoond. Dat deed een vrouw niet. Het toneelstuk veroorzaakte een groot schandaal.

133 jaar later lijkt er weinig veranderd. Wat Sasha Grey en co nu voor ogen staat, de vernietiging van het systeem, zou een herhaling moeten worden van de wereldschokkende daad van Nora. Met een ferme klap van de deur deed ze de 19de-eeuwse, bourgeois samenleving op zijn grondvesten trillen. Ibsens stuk zorgde voor veel opschudding. Nora's invloed op de opkomst van de vrouwenbeweging was groot.

Het verschil met toen is dat Nora een keurig poppenhuispopje speel-

de. Nu staan de wandelende opblaaspoppen uit *Bimbo* en *De vriendin van Harry* model. De objectiverende blik is een stuk extremer geworden. En dat vergt volgens sommigen extremere Nora's, zoals Grey en Roche.

Een tussenstation is in het theater te vinden in de figuur van Mathilde Willink, de muze en vrouw van schilder Carel Willink. In de biografische muziektheatervoorstelling *Mathilde* vertelt en zingt ze (gespeeld door Louis van Beek) over haar leven als 'levend kunstwerk'.

In de jaren zestig trok Mathilde de aandacht als een soort proto-bimbo. Ze stond bekend om haar extravagante levensstijl, rigoureuze make-up en Fong Leng-uitdossingen. De aanpassingen die zij aan haar lichaam deed, zagen er zeker niet sletterig uit. Maar het was allemaal ter meerdere eer en glorie van Willink, die haar schilderde en 'een mooi

ding om in huis te hebben' noemde.

Zoiets dacht Nora's Thorvald vast ook wel eens over zijn vrouw.

Het levensverhaal van Mathilde eindigt tragisch. Ze scheidde van Willink, liet zich in met foute onderwereldfiguren en op 39-jarige leeftijd werd ze dood gevonden. Op haar begrafenis kwam Willink niet opdagen. Het is makkelijker om je van iemand te ontdoen, nadat je haar hebt gereduceerd tot 'een ding'. Mensen gooi je niet weg. Dingen wel. Mathilde speelde het levende kunstwerk, en toen werd ze het. In de voorstelling staat Van Beek niet voor niets in een decor van spiegels. Nergens een deur te bekennen.

Van objectificatie naar bimboficatie is geen grote stap. 'Een mooi ding' wordt al snel 'een lekker ding' en vervolgens een 'porn bitch'. Het vergt heel wat doorzettingsvermogen om die terminologie te keren, en het als

laagd beeld van telkens verschuivende machtsverhoudingen, waarin alle personages hopeloos verstrikt raken.

Over het podium schuifelen zes vrouwen in een deurloos, felroze decor. Ze dragen pruiken, bonte schmink en korte, doorzichtige rokjes. Opnieuw, vrouwen als poppen. Ze dansen in *slow motion* of zitten wijdbeens en betasten elkaar. Alles verwijst naar seks. Ze praten nauwelijks, en als ze toch iets zeggen is het op een emotieloze toon. De toeschouwer kan en mag zich geen moment inleven in deze vrouwen met steeds verschuivende identiteiten.

De biseksuele Petra von Kant (gespeeld door een tierende Els Dottermans) put zichzelf uit in het commanderen van haar liefjes, Marlene en Karin. Zij bepaalt wanneer er gegeten wordt en zij bepaalt wanneer ze op Karins hoofd gaat zitten. Koste wat het kost wil ze de baas blijven over haar eigen lichaam, maar ze krijgt geen vat op de deinende bimbo's om haar heen.

De voorstelling eindigt uitzichtloos, in een volstrekte stilstand, waarin niets of niemand nog leven in zich lijkt te hebben.

Het beste alternatief voor een volledig gebimboficeerde wereld biedt gek genoeg de horrorperformance van Boogaardt en Van der Schoot. Die uitweg bestaat uit een kijkje over de schouder, naar het gezwoeg en geploeter van de vrouwen, om te zien hoe al die gelikte plaatjes eigenlijk gemaakt worden. Om steeds opnieuw erachter te komen dat het uiteindelijk allemaal nep is. Hoe pruiken, keukenfolie en een goede belichting ieder spoor verdoezelen van bloed, zweet en andere lichaamsvloeistoffen.

De werkelijkheid mag vies en chaotisch zijn. Wie nooit eens tegen de richting in kijkt, weet dat niet zeker.

De vriendin van Harry door Golden Palace. Nog te zien t/m 11 maart. goldenpalace.nl

Mathilde van Productiehuis Zeelandia. Nog te zien t/m 21 januari. theaterzeelandia.nl

De bittere tranen van Petra von Kant van NT Gent en Nationale Toneel. Nog te zien t/m 29 januari. ntgent.be

Bimbo gaat in 2013 in reprise. bvds.nu

'Van objectificatie naar bimboficatie is geen grote stap. 'Een mooi ding' wordt al snel 'een lekker ding' en vervolgens een 'porn bitch'.'

vrouwelijke kracht te presenteren.

Hoe vrouwen worstelen met een door pornografie verzielde seksualiteit is te zien in het werk van regisseuse Susanne Kennedy. Haar ensenering van Fassbinders *De bittere tranen van Petra von Kant* toont een ge-